

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

«01» квітня 2021р.

м. Київ

№ 287

Про затвердження стандарту
вищої освіти зі спеціальності
033 Філософія для третього
(освітньо-наукового)
рівня вищої освіти

На виконання частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», підпункту 12 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 року № 584),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти зі спеціальності 033 Філософія галузі знань 03 Гуманітарні науки для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, що додається.
2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2022/2023 навчального року.
3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Вітренка А.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНОНаказом Міністерства освіти і науки
України

від 01.04.2022 р. № 287

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ** Третій (освітньо-науковий) рівень
(назва рівня вищої освіти)**СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ** Доктор філософії
(назва ступеня вищої освіти)**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ** 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва галузі знань)**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ** 033 Філософія
(код та найменування спеціальності)*Видання офіційне***МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ****Київ
2022**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня (далі – Стандарт), ступінь доктора філософії галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 033 Філософія,

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 р. № 287.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 033 Філософія Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ:

Шашкова Людмила Олексіївна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка (голова підкомісії);

Менжулін Вадим Ігорович, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» (заступник голови підкомісії);

Бойко Анжела Іванівна, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і політичних наук Черкаського державного технологічного університету (секретар підкомісії);

Карпенко Іван Васильович, доктор філософських наук, професор, декан філософського факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна;

Дахній Андрій Йосипович, доктор філософських наук, завідувач кафедри історії філософії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 033 Філософія Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 15.02.2021 р. № 2.

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 06.02.2020 р. № 7.

Фахову експертизу проводили:

Пролеєв Сергій Вікторович	доктор філософських наук, професор, завідувач відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України.
Хома Олег Ігорович	доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету.

Шевцов Сергій Вікторович	доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.
-----------------------------	--

Методичну експертизу проводили:

Бахрушин Володимир Євгенович	доктор фізико-математичних наук, професор, професор кафедри системного аналізу та обчислювальної математики Національного університету «Запорізька політехніка»
------------------------------------	---

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 033 Філософія Науково-методичної комісії № 4 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол від 25.11.2021 р. № 4.

Стандарт погоджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, протокол від 01.03.2022 р. № 3.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Форми здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Освітня кваліфікація	Доктор філософії з філософії
Кваліфікація в дипломі	Ступінь освіти – доктор філософії Галузь знань – 03 Гуманітарні науки Спеціальність – 033 Філософія
Опис предметної області	<p><i>Об'єкт діяльності:</i> комплексні проблеми і дослідницькі проекти в галузі філософії, ефективність їх дослідження і розв'язання для поступу філософської науки; методологічні підходи і методи науково-філософських досліджень, стратегії міждисциплінарного дослідження.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та вдосконалення професійної практики.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> комплекс ідей, понять, категорій, теорій, принципів, методів, концепцій, підходів, стратегій філософії як фундаментального способу культурної рефлексії; функціонування і трансформація інтелектуальних практик.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> методологічні підходи сучасної філософії, сучасні методики викладання філософії, сучасні цифрові технології.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> комунікаційне обладнання, інформаційні засоби, що застосовуються у професійній діяльності.</p>
Академічні права випускників	Здобуття наукового ступеня доктора наук та додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.
Працевлаштування випускників	Посади наукових і науково-педагогічних працівників в наукових установах і закладах вищої освіти.

III. Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання

Для здобуття освітнього ступеня доктора філософії зі спеціальності 033 Філософія можуть вступати особи, які здобули освітній ступінь магістра.

Програма фахових вступних випробувань для осіб, що здобули попередній рівень вищої освіти за іншими спеціальностями, повинна передбачати перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 033 Філософія для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

IV. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії складається з освітньої та наукової складових. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки.

Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

V. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними. ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей. СК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень. СК3. Здатність застосовувати методи філософського і

	<p>міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.</p> <p>СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.</p> <p>СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.</p>
--	---

VI. Нормативний зміст підготовки доктора філософії, сформульований у термінах результатів навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати

значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

PH9. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері філософії, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

VII. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, яке пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері філософії або на її межі з іншими спеціальностями і передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти (наукової установи).

VIII. Вимоги до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм

Для міждисциплінарних освітньо-наукових програм для зазначення спеціальності 033 Філософія в освітній кваліфікації необхідно забезпечити набуття здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти компетентностей ЗК3, ЗК4, СК1, СК2, СК3 та здобуття ними результатів навчання PH1, PH2, PH4, PH5.

IX. Вимоги професійних стандартів за їх наявності

Повна назва та реквізити відповідного Професійного стандарту	Професійного стандарту не існує
Особливості Стандарту вищої освіти, пов'язані з наявністю Професійного стандарту	

X. Додаткові вимоги до організації освітнього процесу для освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання

Додаткове регулювання не запроваджено.

XI. Додаткові вимоги до структури освітніх програм, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання

Додаткове регулювання не запроваджено.

XII. Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти

1. Закон «Про вищу освіту» – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон «Про освіту» – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. – <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
4. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Перелік галузей знань і спеціальностей, 2015 – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
6. Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» від 20 квітня 2019 р. № 155/2019 – <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>
7. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, зі змінами.
8. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р., № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р., № 584).
9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 033 «Філософія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/033-Filosofiya-bakalavr.28.07-1.pdf>];
10. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 033 «Філософія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2021/03/19/033_Filosofiya_mahistr_18_03_21_328_22.03.docx].

Генеральний директор директорату
фахової передвищої, вищої освіти

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти містить вимоги до освітніх програм підготовки докторів філософії за спеціальністю 033 Філософія стосовно:

- обсягу освітньої програми для здобуття освітнього ступеня «доктор філософії» зі спеціальності 033 Філософія;
- рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за відповідною освітньою програмою;
- переліку обов'язкових компетентностей випускника;
- нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання;
- форм атестації здобувачів вищої освіти;
- вимог до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм.

Вимоги до компетентностей і результатів навчання узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

Таблиця 1 демонструє відповідність визначених Стандартом компетентностей та дескрипторів НРК, а таблиця 2 – відповідність результатів навчання та компетентностей.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів навчальної діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей і результатів навчання. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм можуть зазначати додаткові вимоги до компетентностей і результатів навчання. Заклади вищої освіти мають право використовувати власні формулювання спеціальних (фахових) компетентностей і результатів навчання, забезпечуючи при цьому, щоб сукупність вимог освітньої програми повністю охоплювала всі вимоги стандарту.

Рекомендовані джерела

1. Проект ЄС TUNING (прикладі результатів навчання, компетентностей)
<http://www.unideusto.org/tuningeu>.

2. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsezu.html?download=82:bolonskyi-protsezu-nova-paradyhma-vyshchoi-osvity-yu-rashkevych&start=80>

3. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації – / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с. – <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsezu.html?download=84:rozroblennia-osvitnikh-prohram-metodychni-rekomendatsii&start=80>.

4. ESG 2015 (Стандарти та рекомендації із забезпечення якості в ЄПВО) – https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf

5. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій) –
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceed970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>
6. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО) –
http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf
7. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011 –
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>; <http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced>
8. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013 –
<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailed-field-descriptions-2015-en.pdf>

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей/результатів навчання дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності	Уміння/навички Ум1 Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики Ум2 Започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності Ум3 Критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей	Комунікація К1 Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою спільнотою, суспільством в цілому К2 Використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях	Відповідальність та автономія АВ1 Демонстрація значної авторитетності, інноваційність, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, послідовна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності АВ2 Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення
Загальні компетентності				
ЗК1	Зн1	Ум1	К1	АВ1, АВ2
ЗК2	Зн1	Ум 1, 2, 3		
ЗК3			К1, К2	
ЗК4		Ум2		АВ1
ЗК5	Зн1	Ум2		АВ1
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК1	Зн1	Ум1		АВ1
СК2			К2	
СК3	Зн1	Ум1		
СК4			К1	
СК5		Ум2		АВ1
СК6		Ум1		АВ1

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6
РН1		+		+	+	+		+	+		
РН2		+	+			+	+		+		
РН3	+					+		+			
РН4	+	+	+	+	+		+	+			+
РН5		+		+		+		+	+		+
РН6	+							+			+
РН7						+				+	
РН8		+		+	+	+		+			+
РН9					+				+		